

CZU: 343.213:343.231

DELIMITAREA INFRAȚIUNII UNICE PRELUNGITE DE CONCURSUL DE INFRAȚIUNI, PRECUM ȘI DE UNELE FORME ALE UNITĂȚII INFRAȚIONALE

Stanislav COPEȚCHI

Universitatea de Stat din Moldova

În cadrul studiului efectuat se încearcă efectuarea delimitării dintre infracțiunea unică prelungită de alte forme ale infracțiunii unice. La fel, sunt stabilite liniile de demarcație între infracțiunea unică prelungită și concursul real între infracțiuni identice. S-a argumentat că în ipoteza unor acțiuni/inacțiuni infracționale identice, în prezența unei intenții unice față de respectivele acțiuni/inacțiuni, indiferent de numărul acestora, cele comise trebuie calificate potrivit regulilor infracțiunii unice prelungite, în timp ce în prezența concursului de intenții față de acestea cele comise trebuie calificate potrivit regulilor concursului de infracțiuni. S-a arătat că, comparativ cu infracțiunea unică cu acțiuni/inacțiuni alternative, infracțiunea unică prelungită se caracterizează prin prezența mai multor acțiuni/inacțiuni, dar identice, pe când în cazul infracțiunilor cu acțiuni/inacțiuni alternative, acțiunile/inacțiunile, pe de o parte, nu sunt identice, iar, pe de altă parte, sunt prevăzute expres în calitate de acțiuni/inacțiuni alternative.

Cuvinte-cheie: *infracțiune unică, infracțiune prelungită, concurs de infracțiuni, infracțiuni identice, infracțiune cu acțiuni alternative, intenție unică, scop unic.*

PROLONGED CRIME DISTINCTION BY CUMULATION OF CRIMES AS WELL AS BY SOME FORMS OF CRIMINAL UNIT

In the carried out study is try making delimitation between prolonged crimes to other forms of unique crime. Also, are set single lines between prolonged crime and real competition with identical crimes. In the case of identical criminal actions/inactions it was argued that in the presence of an unique intention from those actions/inactions, regardless of their number, the offense committed must be qualified under the rules of the prolonged crime, while in the presence of cumulation intentions to these, those committed must qualify under the rules of the cumulation of crimes. Compared with unique offense with alternative actions/inactions it showed that prolonged crime is characterized by the presence of several actions/inactions, but identical, while the crimes with alternative actions/inactions, on the one hand, they are not identical, and, on the other hand, are expressly provided as alternative actions/inactions.

Keywords: *unique crime, prolonged crime, cumulation of crimes, identical crimes, crime with alternative actions, single intent, single purpose.*

Introducere

Doctrinarii, dar mai ales persoanele abilitate cu aplicarea legii penale, în dese cazuri întâmpină dificultăți la delimitarea infracțiunii unice prelungite de alte forme ale unității infracționale. Iar acest lucru este dictat de similitudinea acesteia cu alte forme ale infracțiunii unice. Mai mult, infracțiunea unică prelungită prezintă asemănări și cu concursul real dintre infracțiuni identice. Efectuarea unei delimitări clare se impune din mai multe rațiuni, inclusiv în vederea realizării unei calificări exacte a celor comise. De calificarea corectă a celor comise depinde tipul sancțiunii aplicate, precum și limitele acesteia.

Rezultate și discuții

1. Considerații generale privind infracțiunea unică prelungită

Consemnăm că în ordinea juridică națională regăsim definiția legală a infracțiunii unice prelungite. Așadar, în conformitate cu alin.(1) art.30 CP RM, se consideră infracțiune prelungită fapta săvârșită cu intenție unică, caracterizată prin două sau mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infracțiune.

Din norma precitată desprindem următoarele condiții pentru existența infracțiunii unice prelungite, trăsături care fac posibilă delimitarea acesteia atât de alte forme ale unității legale sau naturale de infracțiune, cât și de concursul real dintre infracțiuni identice, ceea ce, în cele din urmă, permite calificarea celor comise fie potrivit unei singure norme, fie potrivit mai multor norme de incriminare:

- 1) prezența a cel puțin două acțiuni infracționale;
- 2) acțiunile infracționale trebuie să fie identice;

- 3) acțiunile infracționale comise în ansamblu alcătuiesc o infracțiune;
- 4) unitatea intenției;
- 5) scopul unic;
- 6) acțiunile infracționale să fie comise de aceeași persoană.

Comparativ cu legiuitorul moldav, cel român operează cu conceptul „infracțiune continuată” desemnând același tip al unității infracționale. În corespundere cu alin.(1) art.34 din Codul penal al României în redacția anului 2009 [1], infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

Din definiția legală a infracțiunii continuate înscrise în legislația penală a României, comparativ cu cea regăsită în Codul penal al Republicii Moldova, reținem că sunt pasibile de prelungire atât acțiunile, cât și inacțiunile prejudiciabile. Într-adevăr, nu este greu de imaginat o activitate infracțională omisivă formată din mai multe episoade identice având la bază o singură intenție și un scop unic. Din păcate, legiuitorul moldav restricționează activitatea infracțională prelungită la manifestarea unui comportament comisiv, nu și a unui omisiv. *De lege ferenda*, recomandăm legiuitorului autohton să specifice în textul art.30 CP RM forma omisivă a comportamentului infracțional susceptibilă să formeze o infracțiune unică prelungită, așa cum o face legiuitorul român.

De asemenea, în textul alin.(1) art.34 din Codul penal al României este prevăzut faptul săvârșirii acțiunilor/inacțiunilor infracționale identice la diferite intervale de timp. Nu același lucru este stipulat în conținutul art.30 CP RM. Totuși, acest fapt rezultă implicit din natura juridică a unei atare forme a unității infracționale.

Deci, infracțiunea prelungită (continuată) ca formă a unității legale de infracțiune este expresia legală a unei realități obiective ce constă dintr-o singură activitate infracțională desfășurată în timp, formată din două sau mai multe acțiuni-inacțiuni identice, săvârșite în baza unei singure rezoluții infracționale (intenții unice) [2, p.18].

Drept exemplu de infracțiune unică prelungită poate servi cazul sustragerii pe ascuns a bunurilor unei persoane, atunci când făptuitorul recurge la sustragerea pe părți (prin mai multe episoade) a bunurilor victimei ori cazul punerii în circulație, pe părți, a semnelor bănești false (în fiecare zi câte o parte din suma dorită), sau cazul coruperii active, atunci când făptuitorul transmite pe părți (în rate) suma de bani necesară pentru a fi îndeplinită sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia de către persoana publică sau persoana publică străină.

2. Delimitarea infracțiunii unice prelungite de concursul real dintre infracțiuni identice, precum și de infracțiunea unică cu acțiuni repetate

Pentru a fi în prezența infracțiunii prelungite, este necesar ca toate condițiile indicate *supra* să fie întrunite. În caz contrar, cele comise nu vor cădea sub incidența conceptului de infracțiune prelungită. Bunăoară, în cazul lipsei unității intenției infracționale față de acțiunile/inacțiunile infracționale identice, cele comise sunt pasibile de calificare potrivit regulilor concursului real de infracțiuni. În context, autorii V.Berliba și R.Cojocaru semnalează că prin repetarea acțiunilor-inacțiunilor infracțiunea prelungită se aseamănă cu concursul de infracțiuni, deosebirea fiind sub aspectul laturii subiective, la infracțiunile prelungite existând o intenție unică (un singur scop), iar la concursul de infracțiuni – atâtea intenții câte infracțiuni se află în concurs [3, p.13-15]. Tot așa și autorul A.Boroi arată: „Unitatea de rezoluție infracțională care stă la baza infracțiunii continuate reprezintă factorul care unește pluralitatea de acte componente ale acestei infracțiuni și, totodată, principalul criteriu de delimitare a infracțiunii continuate de concursul de infracțiuni” [4, p.157]. După cum remarcă autorul C.Bulai [5, p.490], concursul real de infracțiuni identice nu trebuie să fie confundat cu infracțiunea continuată, cu care se aseamănă, dar de care se deosebește prin pluralitatea de rezoluții infracționale, corespunzătoare pluralității faptelor săvârșite. Unitatea de intenție sau de rezoluție caracteristică infracțiunii continuate poate fi reținută numai atunci când prezumția de pluralitate de intenții, care derivă din pluralitatea de acțiuni sau inacțiuni, poate fi infirmată în condițiile unei certitudini depline a împrejurărilor și condițiilor în care au fost realizate acțiunile-inacțiunile constitutive [2, p.22].

În contextul delimitării concursului de infracțiuni de infracțiunea unică prelungită, în doctrină se opinează, pe bună dreptate, că în cazul unității infracționale nu trebuie aplicate regulile de calificare referitoare la pluralitatea de infracțiuni, prin divizarea activității infracționale în episoade și acordarea fiecăruia din acestea a unei aprecieri juridice distincte [6, p.146]. Nu formează concurs de infracțiuni elementele unei infracțiuni unice prelungite. Episoadele ce formează infracțiunea prelungită, separat, nu au importanță la calificare, deoarece acestea constituie doar etape în realizarea intenției unice infracționale a făptuitorului [7, p.136]. Pentru infrac-

țiunea prelungită este caracteristică prezența la făptuitor a unei intenții unice în raport cu toate episoadele infracționale. Din contra, în cazul concursului de infracțiuni lipsește unitatea intenției infracționale care ar cuprinde toate acțiunile infracționale [7, p.147].

Cu referire la infracțiunea prevăzută la art.326 CP RM, C.Timofei menționează că, în cazul traficului de influență, în vederea diferențierii infracțiunii unice prelungite de concursul de infracțiuni, contează dacă – în raport cu conduita manifestată față de fiecare dintre cumpărătorii de influență sau/și factorii de decizie susceptibili de influențare – a existat sau nu o intenție infracțională unică [8, p.221]. În continuare, același autor subliniază că dacă circumstanțele celor săvârșite demonstrează lipsa intenției unice, atestăm concursul de infracțiuni [8, p.221].

Conchidem că în prezența unei intenții unice față de acțiunile/inacțiunile infracționale săvârșite, indiferent de numărul acestora, cele comise trebuie calificate potrivit regulilor infracțiunii unice prelungite, în timp ce în prezența concursului de intenții față de respectivele acțiuni/inacțiuni infracționale cele comise trebuie calificate potrivit regulilor concursului de infracțiuni.

Corect au fost calificate potrivit regulilor infracțiunii unice prelungite acțiunile infracționale din următoarea speță din practica judiciară: *B.V., prin înțelegere prealabilă cu o persoană, la moment nestabilită de organul de urmărire penală și în privința căreia cauza penală este disjunctă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, susținând că are influență asupra organului de urmărire penală, în ziua de 17 august 2012 s-a adresat lui U.D., spunându-i că dacă acesta dorește să fie încetată cauza penală nr.2012320419, pornită în privința lui în baza art.164 alin.(2) lit.e) și art.287 alin.(2) lit.b) CP RM, trebuie să transmită suma de 600 euro unor persoane ce fac parte din organul de urmărire penală. La 17 august 2012, în jurul orelor 21.00-22.00, B.V. și U.D. au mers pe str. D.Cantemir din or. Soroca și s-au oprit lângă magazinul „Prima”, unde, la indicația lui B.V., U.D. i-a transmis unei persoane care se afla în alt automobil 500 de euro. Bani menționați au fost transmiși în scopul încetării urmăririi penale în privința lui U.D. A doua zi, la 18 august 2012, în jurul orelor 13.00-14.00, la prima intersecție de la intrarea în satul Racovăț, r-nul Soroca, U.D. i-a transmis lui B.V. suma de 100 de euro, a doua tranșă (sublinierea ne aparține – n.a.), în scopul încetării urmăririi penale în privința sa [9].*

În același timp, considerăm că în următoarea speță din practica judiciară calificarea acțiunilor infracționale urma să aibă loc în conformitate cu regulile concursului de infracțiuni, nu însă cu ale infracțiunii unice prelungite: *prin sentința Judecătorei Bălți din 23 decembrie 2013, S.M. a fost condamnată în baza art.190 alin.(5) CP RM. În fapt, în perioada 27 iunie-26 noiembrie 2007 S.M. comercializa marfă la piața centrală din or. Râșcani. Cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul că o va angaja pe M.A. la lucru în Italia, că îi va perfecta actele necesare pentru plecare și încheierea contractului de muncă, S.M. a dobândit în mai multe rânduri de la aceasta bani și bunuri materiale în sumă totală de 8037,20 lei, astfel cauzând părții vătămate o daună materială considerabilă.*

Aceeași S.M., la începutul lunii septembrie 2008, aflându-se la domiciliul lui B.I., situat în s. Nihoreni, r-nul Râșcani, str. Timireazev 17 A, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, știind că soții B. și-au înmormântat fiul, B.O., decedat la 10.08.2008, sub pretextul că îi va ajuta, prin intermediul unei rude ce deține o funcție înaltă în organele de drept, în urgentarea cercetării cazului privind decesul fiului, a dobândit de la B.I. bani în sumă de 2100 euro (echivalent a 29.862 lei), astfel cauzând soților B.I. și B.A. o daună materială considerabilă.

Tot ea, într-o zi de la începutul lunii februarie 2009 și într-o zi de la începutul lunii martie 2009, aflându-se la domiciliul cet. Z.G., situat în s. Gălășeni, r-nul Râșcani, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul că îi va angaja pe soții S. la lucru în Germania și le va perfecta actele necesare pentru plecare și încheierea contractelor de muncă, a dobândit în două rate de la ei bani în sumă de 650 euro (echivalent a 8767,4 lei) și 20.000 lei, cauzându-le o daună materială considerabilă în sumă totală de 28.767,40 lei.

Tot ea, cu scopul de a obține profit prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul că poate depozita bani în bancă la un procent înalt, și anume – 17% anual, în perioada lunilor decembrie 2011 - aprilie 2012 a dobândit ilegal, în trei rate, de la A.A. bani în sumă de 21.400 euro (echivalent a 339.404 lei) și 7500 lei, suma totală constituind 343.904 lei, astfel cauzând părții vătămate un prejudiciu material în proporții deosebit de mari.

Tot ea, sub pretextul că are nevoie de bani pentru înmormântarea socrilor finului S.V., la sfârșitul lunii ianuarie 2012 a dobândit de la Ș.E., prin înșelăciune și abuz de încredere, bani în sumă de 33.000 lei, astfel cauzând părții vătămate o daună materială considerabilă [10].

Din speță rezultă că, de fapt, inculpata S.M. a manifestat intenții diferite față de acțiunile sale infracționale. În contextul speței reliefate mai sus sunt utile observațiile efectuate de V.Stati: „...în practica judiciară nu întotdeauna este conștientizată importanța respectării regulilor de calificare enunțate *supra* (regulile de calificare a concursului dintre infracțiunile identice săvârșite prin sustragere și regulile de calificare a infracțiunilor unice prelungite săvârșite prin sustragere – *n.a.*). Nu sunt rare cazurile când nu se depune niciun efort pentru a se analiza dacă intenția infracțională este caracterizată prin unicitate sau prin pluralitate. Totul se reduce la sumarea aritmetică a daunelor produse, ignorându-se cu desăvârșire atitudinea psihică a făptuitorului față de cele săvârșite” [11, p.14].

În alte cazuri, în ipoteza în care lipsește unitatea intenției infracționale față de acțiunile/inacțiunile infracționale identice cele comise pot constitui o infracțiune unică cu acțiuni repetate (este cazul articolelor din Codul penal care prevăd în calitate de semn circumstanțial agravant săvârșirea repetată a infracțiunii). În acest caz, calificarea se va efectua în conformitate cu semnul calificativ ce incriminează forma reiterată a infracțiunii.

În context consemnăm că deși, prin abrogarea art.31 CP RM, legiuitorul a renunțat la instituția repetării infracțiunii, totuși unele reminiscențe ale acesteia se regăsesc în legea penală. În unele articole concrete din Partea Specială a Codului penal legiuitorul a păstrat într-o manieră neclară forma reiterată (repetată) a infracțiunii. Este cazul unor infracțiuni unde legiuitorul, în calitate de variantă agravată, indică asupra faptei comise în mod repetat, adică aceeași infracțiune comisă de o persoană atunci când anterior a mai comis o infracțiune prevăzută la alin.(1) – sub forma variantei-tip sau prevăzută la alin.(2) – sub forma variantei agravate. Un exemplu elocvent este lit.o) alin.(2) art.145 CP RM – omorul intenționat săvârșit de către o persoană care anterior a săvârșit un omor intenționat prevăzut la alin.(1). În acest sens, omorul intenționat neagravată succedat de un alt omor intenționat neagravată (evident, în baza unei intenții distincte), nu va forma concurs de infracțiuni, ci o infracțiune unică, care urmează a fi încadrată potrivit unui singur articol [12, p.25].

Așadar, infracțiunea unică prelungită trebuie delimitată de infracțiunea unică cu acțiuni repetate; or, legiuitorul a păstrat în conținutul unor norme de incriminare forma reiterată a infracțiunii drept formă a unității infracționale. Delimitarea se impune atunci când făptuitorul săvârșește acțiuni/inacțiuni infracționale identice, nu și în ipoteza în care forma reiterată a infracțiunii este prezentă în rezultatul comiterii unor infracțiuni omogene, inserate în cadrul aceluiași articol.

Preliminar consemnăm că infracțiunea unică cu acțiuni repetate poate fi definită ca fiind acea categorie a infracțiunii unice care presupune săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni identice sau omogene (care intră sub incidența aceluiași articol), față de care făptuitorul manifestă intenție diferită, cu condiția că persoana nu a fost condamnată pentru vreuna dintre ele și nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală, infracțiuni care, în virtutea voinței legiuitorului, în cazurile expres prevăzute de lege, pot fi calificate doar potrivit unei singure norme.

Deci, nu în toate cazurile săvârșirii unor infracțiuni identice sau omogene vom fi în prezența infracțiunii unice cu acțiuni repetate, ci doar în cazurile în care norma incriminatoare prevede în calitate de semn circumstanțial agravant săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a mai săvârșit o astfel de infracțiune (repetarea infracțiunii ca circumstanță agravată). Conchidem că, în acord cu legislația Republicii Moldova, este incidentă infracțiunea unică cu acțiuni repetate atunci când în Partea Specială a Codului penal sunt prevăzute norme care cuprind două sau mai multe fapte prejudiciabile, săvârșite până la condamnarea făptuitorului pentru vreuna din ele și fără ca în privința acestora termenul de prescripție de tragere la răspundere penală să fi expirat.

În următoarea speță din practica judiciară a fost reținută la calificare prezența infracțiunii unice cu acțiuni repetate: *prin sentința Judecătorei Râșcani din 15 martie 2012, B.M. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.287 alin.(2) lit.a) CP RM (huliganism săvârșit de o persoană care anterior a săvârșit un act de huliganism – n.a.).*

În fapt, la 14 februarie 2010, aproximativ la ora 00.30, inculpatul B.M., aflându-se pe teritoriul garajelor amplasate pe str. Studenților, 16/3, mun. Chișinău, din intenții huliganice, s-a apropiat de cet. P.V. care stătea lângă garajul nr.157 și, cerându-i o țigară, a inițiat o ceartă, deoarece i s-a refuzat. Reacționând neadecvat la refuz, urmărind scopul de a înjosi onoarea și demnitatea persoanei, B.M. l-a apucat de gât pe P.V. și i-a aplicat lovituri cu pumnul în regiunea feței; ca urmare, ambii au căzut la pământ. În acel moment de ei s-au apropiat cunoscuții lui P.V. și cunoscuții lui B.M.

Tot el, la 17.07.2010, în jurul orei 16.00, aflându-se în incinta magazinului alimentar amplasat pe str. Ștefan cel Mare, 25, com. Grătiești, mun. Chișinău, reacționând neadecvat la refuzul vânzătoarei G.A. de a i se elibera carne de pasăre fără achitarea costului acesteia, exprimând o vădită lipsă de respect față de societate și acționând cu o obrăznicie deosebită, a intrat în conflict cu vânzătoarea, săvârșind față de ea acțiuni violente, manifestate prin faptul că a amenințat-o cu o sticlă. Amenințarea fiind percepută de către G.A. ca prezentând un pericol real și vădit pentru sănătatea sa.

După ce a ieșit din acel magazin, continuându-și acțiunile manifestate printr-o obrăznicie deosebită, B.M. a început să lovească cu pumnul în mesele ce se aflau la terasa magazinului, deteriorând două din ele, astfel cauzându-i SRL „G.P.” o daună materială în sumă de 1540 lei [13].

Prin urmare, corect constată A.Iu Stoian că săvârșirea reiterativă a unei infracțiuni identice intră în sfera de aplicare a infracțiunii unice, dacă infracțiunea este descrisă printr-un semn calificativ, prin care este dozată răspunderea penală pentru săvârșirea reiterativă a aceleiași fapte infracționale (de exemplu, violul neagravată urmat de un alt viol neagravată, prevăzut de art.171 alin.(2) lit.a) CP RM) [14, p.56].

Existența unei atare forme a infracțiunii unice rezultă cu claritate din norma de la alin.(1) art.33 CP RM, în acord cu care se consideră concurs de infracțiuni săvârșirea de către o persoană a două sau a mai multor infracțiuni dacă persoana nu a fost condamnată definitiv pentru vreuna din ele și dacă nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală, cu excepția cazurilor când săvârșirea a două sau a mai multor infracțiuni este prevăzută în articolele Părții Speciale a Codului penal în calitate de circumstanță care agravează pedeapsa (sublinierea ne aparține – n.a.).

Potrivit legislației penale a Republicii Moldova, deosebim următoarele două categorii de infracțiuni unice cu acțiuni repetate:

1) infracțiuni unice cu acțiuni repetate între infracțiuni identice, adică între infracțiunile prevăzute de același alineat al aceluiași articol (în cazul articolelor formate din alineate) sau de aceeași literă a aceluiași alineat (în cazul articolelor formate din alineate și litere). De exemplu, în ipoteza unui omor intenționat neagravată succedat de un alt omor intenționat neagravată, la calificare se va reține doar norma de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM (omorul intenționat săvârșit de către o persoană care anterior a săvârșit un omor intenționat prevăzut la alin.(1));

2) infracțiuni unice cu acțiuni repetate între infracțiuni omogene, adică între infracțiunile prevăzute la alineate diferite ale aceluiași articol. De exemplu, în ipoteza traficului de copii în formă neagravată (alin.(1) art.206 CP RM) succedat de traficul de copii însoțit de aplicarea armei de foc (lit.a) alin.(2) art.206 CP RM), la calificare se va reține doar norma de la lit.a) alin.(3) art.206 CP RM (traficul de copii săvârșit de o persoană care anterior a săvârșit aceleiași acțiuni).

Reiterăm că infracțiunea unică prelungită necesită a fi delimitată de infracțiunea unică cu acțiuni repetate doar atunci când repetarea are loc între infracțiuni identice. Acest lucru este necesar avându-se în vedere că ambele tipuri ale infracțiunii unice legale, sub aspect obiectiv, presupun prezența unei repetări a acțiunilor/inacțiunilor infracționale identice.

Precizăm că și de această dată criteriul de delimitare a acestora este atitudinea psihică diferită a făptuitorului față de acțiunile/inacțiunile infracționale comise. În acest sens, în doctrină se relevă că la comiterea infracțiunii prelungite persoana săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții criminale (sublinierea ne aparține – n.a.), acțiuni sau inacțiuni care formează fiecare în parte componenta aceleiași infracțiuni [15, p.311]. Făptuitorul din start intenționează să comită infracțiunea prin mai multe acțiuni/inacțiuni infracționale (episoade). Însă, pentru infracțiunea unică cu acțiuni repetate, ca și în cazul concursului real dintre infracțiuni identice, este caracteristică că făptuitorului îi lipsește intenția unică în raport cu toate acțiunile/inacțiunile infracționale comise. Lipsește unitatea rezoluției infracționale. După săvârșirea uneia dintre acțiunile/inacțiunile infracționale făptuitorului îi apare o nouă intenție, care se materializează prin săvârșirea noii acțiuni/inacțiuni. Cu alte cuvinte, în ipoteza infracțiunii prelungite este prezentă o singură intenție, în timp ce în cazul infracțiunii unice cu acțiuni repetate sunt prezente tot atâtea intenții câte acțiuni/inacțiuni infracționale au fost comise. În cele din urmă, ne raliem poziției exprimate în literatura de specialitate, potrivit căreia, atunci când făptuitorul realizează două sau mai multe acțiuni/inacțiuni identice sub dominația unei singure intenții criminale, va exista infracțiune prelungită, și invers: atunci când intențiile sunt diferite, va exista infracțiune repetată [14, p.58]. La fel, A.Iu. Stoian arată, cu drept cuvânt, că, din punct de vedere obiectiv, în cazul infracțiunii repetate pluralitatea acțiunilor de același fel este o împrejurare calificativă de agravare a răspunderii penale (sublinierea ne aparține – n.a.) pentru perseverența autorului de a comite infracțiuni de același fel, pe când în cazul infracțiunii

continuate pluralitatea acțiunilor/inacțiunilor este o modalitate de săvârșire cu caracter accidental, infracțiunea-tip respectivă constituindu-se prin comiterea unei singure acțiuni sau inacțiuni [14, p.58].

De asemenea, în cazul infracțiunii unice cu acțiuni repetate, comiterea reiterată a acțiunii/inacțiunii infracționale, deși se califică potrivit unei singure norme, totuși are drept efect agravarea răspunderii penale. În același timp, în cazul infracțiunii unice prelungite, săvârșirea repetată a acțiunii/inacțiunii infracționale nu are un asemenea efect. De exemplu, în ipoteza omorului neagravată succedat de un alt omor neagravată, la calificare se va reține norma de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM, în timp ce, în ipoteza unui furt neagravată succedat de un alt furt neagravată, la calificare se va reține tot norma de la alin.(1) art.186 CP RM – normă care incriminează fapta de furt neagravată. În cele din urmă, constatăm că delimitarea clară a celor două forme ale unității infracționale legale are importanță cardinală la calificarea celor comise și, implicit, la aplicarea justă a pedepsei penale.

Rezumând asupra punctelor de delimitare a infracțiunii unice prelungite de infracțiunea unică cu acțiuni repetate, precum și de concursul real dintre infracțiuni identice, reținem următoarele: atunci când făptuitorul manifestă intenție unică și scop unic față de fiecare din acțiunile/inacțiunile infracționale identice, cele comise vor constitui o infracțiune unică prelungită; dacă față de acțiunile/inacțiunile infracționale făptuitorul manifestă intenții diferite și scop diferit, cele comise trebuie calificate potrivit: a) semnului calificativ care incriminează fapta săvârșită de către o persoană care anterior a mai săvârșit o infracțiune – în cazul articolelor din Partea Specială a Codului penal care conțin asemenea indici calificativi (de exemplu, lit.o) alin.(2) art.145, lit.a) alin.(2) art.171 CP RM etc.) sau b) regulilor concursului real de infracțiuni – în cazul infracțiunilor prevăzute în cadrul articolelor din Partea Specială a Codului penal care nu conțin un semn calificativ similar celui sus indicat [16, p.42-43].

În contextul infracțiunii prelungite discutabil apare aspectul legat de durata intervalului de timp între acțiunile/inacțiunile infracționale săvârșite. Regula de bază e că acțiunile/inacțiunile infracționale trebuie săvârșite la intervale diferite de timp. Dar care trebuie să fie durata acestora? Considerăm că pentru a aprecia o faptă infracțională drept infracțiune prelungită nu putem face abstracție de durata intervalului de timp dintre acțiunile/inacțiunile infracționale săvârșite. Or, au dreptate autorii care opinează că intervalele prea mari de timp sunt de natură să ducă la concluzia inexistenței infracțiunii continuate (prelungite) și la adoptarea soluției concursului de infracțiuni (sublinierea ne aparține – *n.a*), deoarece asemenea distanțe între acțiunile identice săvârșite nu susțin rezoluția infracțională unică [2, p.20]. C.Butiuic subliniază: „...existența unor intervale prea mari de timp între acțiunile identice repetate poate duce și la concluzia că există mai multe rezoluții infracționale. Sub acest aspect este evident că nu se mai poate vorbi de unitate legală, deoarece rezoluțiile distincte generează o pluralitate de infracțiuni sub forma unui concurs real omogen” [17, p.16]. Teoretic, este posibil ca durata intervalului de timp să fie chiar și de un an, însă, din perspectivă practică, o atare situație va fi tratată, cel mai probabil, ca și concurs de intenții infracționale.

3. Delimitarea infracțiunii unice prelungite de infracțiunea unică cu acțiuni/inacțiuni alternative

În alt registru, pentru a fi în prezența infracțiunii prelungite, este ineluctabil ca toate acțiunile/inacțiunile prejudiciabile comise, ce alcătuiesc în ansamblu o singură infracțiune, să fie pasibile de a fi încadrate potrivit aceleiași norme juridico-penale, adică să formeze conținutul aceleiași componente de infracțiune. În consecință, pentru aprecierea celor comise drept infracțiune prelungită, acțiunile/inacțiunile ce formează episoadele infracționale trebuie să lezeze același obiect al protecției penale. În context, infracțiunea unică prelungită necesită a fi delimitată de infracțiunea unică cu acțiuni alternative. Aceasta deoarece în ipoteza ambelor forme ale unității infracționale acțiunile/inacțiunile prejudiciabile cad sub incidența aceleiași norme de incriminare. Plus la aceasta, ambele forme ale infracțiunii unice sunt atribuite la categoria unității infracționale legale, ca fiind acea formă a unității infracționale ce reprezintă o activitate infracțională formată din două sau mai multe acțiuni sau inacțiuni, care, luate separat, ar putea constitui infracțiuni distincte, însă care prin voința legiuitorului sunt reunite într-o singură componentă de infracțiune (conținut de infracțiune), putând fi încadrate în baza unei singure norme de incriminare [18, p.92].

În încercarea de a face delimitarea acestor două forme ale infracțiunii unice, subliniem că infracțiunea unică prelungită se caracterizează prin prezența mai multor acțiuni/inacțiuni, dar identice, pe când în cazul infracțiunilor cu acțiuni alternative, acțiunile/inacțiunile, pe de o parte, nu sunt identice, iar, pe de altă parte, sunt prevăzute expres în calitate de acțiuni alternative. Nu întotdeauna același criteriu de delimitare este sesizat de persoanele abilitate cu aplicarea legii penale. De exemplu, într-o speță din practica judiciară instanța a reținut incorect prezența infracțiunii unice prelungite, în detrimentul infracțiunii unice cu acțiuni alternative. *In concreto*,

la examinarea conflictului negativ de competență instanța ierarhic superioară a constatat următoarele: *Colegiul penal, ținând cont de prevederile art.30 CP RM, precum și de faptul că activitatea infracțională incriminată inculpatului F.A. este formată din două acțiuni infracționale – promisiunea și darea bunurilor, comise cu intenție unică și cu un singur scop, de a corupe persoana publică, care fiecare în mod separat se califică conform normei prevăzute la art.325 CP RM, însă în ansamblu reprezintă o infracțiune, constată că este incriminată o infracțiune prelungită prevăzută de art.325 CP RM, iar ultima acțiune infracțională incriminată este comisă în raza de activitate a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău* [19].

Făcând abstracție de aspectul privind identificarea instanței competente să soluționeze cauza penală sus-indicată, surprindem faptul că instanța de judecată eronat a apreciat prezența în acțiunile inculpatului F.A. a unei infracțiuni unice prelungite. De fapt, în speța reliefată sunt prezente semnele unei infracțiuni unice cu acțiuni alternative, și nicidecum a unei infracțiuni unice prelungite. Aceasta deoarece infracțiunea unică prelungită este formată din mai multe acțiuni/inacțiuni infracționale identice, fapt rezultat din textul art.30 CP RM, unde legiuitorul a prevăzut „negru pe alb” acest lucru. În acest sens apare ca firească întrebarea: sunt oare identice acțiunile exprimate sub forma promisiunii și dării bunurilor? Fără tăgadă, răspunsul este unul negativ. În conjunctura coruperii active (art.325 CP RM), promisiunea și darea bunurilor au conținut juridico-penal diferit, fapt demonstrat cu prisosință în literatura de specialitate [20, 21], și nu doar, ci și în interpretările cazuale oferite de însuși Plenul Curții Supreme de Justiție în legătură cu cauzele penale referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție [22]. Cum de a conchis instanța de judecată că promisiunea și darea bunurilor sunt acțiuni identice? Fiind acțiuni diferite, dar cu caracter alternativ, acestea formează un tip diferit al infracțiunii unice legale, și anume: infracțiunea unică cu acțiuni alternative. Tocmai acestui tip al infracțiunii unice îi este caracteristic faptul reunirii mai multor acțiuni/inacțiuni în cadrul unei singure norme de incriminare. Toate acestea au un caracter alternativ, pentru aprecierea faptei drept consumate fiind suficient săvârșirea uneia din ele. Având un caracter alternativ, acestea sunt distincte între ele. Deci, în speță, promisiunea și darea bunurilor formează o infracțiune unică cu acțiuni alternative, nu însă o infracțiune unică prelungită, chiar dacă făptuitorul a urmărit realizarea ambelor acțiuni alternative. Cea din urmă formă putea fi reținută, de exemplu, în situația dării bunurilor în rate (fiecărui episod infracțional să-i corespundă o rată), evident – în baza unei intenții unice.

Săvârșirea cel puțin a uneia din acțiunile/inacțiunile alternative prevăzute de dispoziția normei incriminatoare este suficient pentru aprecierea faptei drept consumate. În același timp, săvârșirea mai multor acțiuni/inacțiuni nu modifică încadrarea juridică. Cele comise formează doar o singură componentă de infracțiune, nefiind prezent concursul de infracțiuni. În cazul infracțiunilor unice cu acțiuni/inacțiuni alternative infracțiunea se consideră consumată din momentul săvârșirii primei acțiuni/inacțiuni prejudiciabile, neavând relevanță la calificare dacă făptuitorul a comis mai multe acțiuni/inacțiuni infracționale. Acest fapt poate conta doar în planul individualizării pedepsei penale. Infracțiunea unică prelungită se consumă, însă, din momentul săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni infracționale.

La fel, vom fi în prezența unei infracțiuni cu acțiuni/inacțiuni alternative consumate și atunci când făptuitorul, având intenția de a comite mai multe acțiuni/inacțiuni alternative din cele prevăzute în dispoziția normei, reușește să săvârșască doar una sau unele din ele. Aceasta deoarece, după cum am indicat *supra*, infracțiunea cu acțiuni/inacțiuni alternative se consideră consumată din momentul săvârșirii cel puțin a unei acțiuni/inacțiuni prejudiciabile.

4. Delimitarea infracțiunii unice prelungite de infracțiunea unică continuă cu acțiuni succesive

Infracțiunea unică prelungită necesită a fi delimitată și de infracțiunea unică continuă cu acțiuni succesive, lucru dictat de repetabilitatea acțiunilor infracționale comise. În ambele cazuri activitatea infracțională este formată din mai multe acțiuni/inacțiuni infracționale. Totuși, caracteristic infracțiunii continue cu acțiuni succesive, de altfel ca și în cazul infracțiunii continue permanente, este faptul că aceasta, în mod normal, nu poate fi comisă altfel decât continuu, ceea ce nu este specific și pentru infracțiunea prelungită. Dezvoltând această idee, A.Iu. Stoian precizează: „În cazul infracțiunilor continue succesive, prelungirea este naturală și de esență infracțiunii, pe când în infracțiunile continuate (prelungite) prelungirea este accidentală, căci o infracțiune care îmbracă forma continuată poate fi comisă și instantaneu. Într-adevăr, prelungirea activității infracționale la infracțiunile continue decurge din natura faptei, acest tip de unitate fiind atribuit unității naturale de infracțiune. Alta este situația infracțiunii continuate care, pe de o parte, aparține unității legale de

infracțiune, iar, pe de altă parte, prelungirea elementului material se datorează modului de săvârșire a faptei pe rate sau în tranșe" [23, p.48].

Asupra unui alt criteriu de delimitare punctează C.Sima: „În cazul infracțiunilor continuate, rezoluția infracțională unică este, de regulă, reconfirmată de fiecare dată printr-un act de conduită exterioară, care de cele mai multe ori reprezintă repetarea elementului material al infracțiunii, pe când în cazul infracțiunilor continue succesive acest act de conduită exterioară lipsește” [24, p.180].

5. Delimitarea infracțiunii unice prelungite de infracțiunea de obicei (de îndeletnicire)

În fine, vom scoate în evidență liniile de demarcație între infracțiunea unică prelungită și infracțiunea de obicei (de îndeletnicire).

Codul penal în vigoare nu definește infracțiunea de obicei, însă existența unei atare forme a unității legale de infracțiune rezultă implicit din dispoziția unor norme din Partea Specială a Codului penal.

În teoria dreptului penal infracțiunea de obicei este definită ca fiind acea formă a infracțiunii unice, creată de legiuitor dintr-o pluralitate de fapte de același fel, ce corespund prin trăsăturile lor faptei incriminate, dar care nu pot constitui infracțiune decât dacă se săvârșesc într-o succesiune de acte repetate de așa natură, încât să denote obișnuința făptuitorului [25, p.262].

Infracțiunea de obicei trebuie delimitată de infracțiunea prelungită, datorită faptului că ambele categorii de infracțiuni sunt formate din mai multe acțiuni prejudiciabile identice. Acțiunile infracționale ce formează infracțiunea prelungită, luate izolat, pot fi calificate de sine stătător, în timp ce acțiunile ce formează infracțiunea de obicei, luate izolat, nu au relevanță la calificare. Astfel, pe de o parte, actele componente ale infracțiunii de obișnuință au un caracter identic, profilându-se pe conținutul uneia și aceleiași infracțiuni, iar, pe de altă parte, aspectul lor infracțional se dobândește numai în condițiile unei repetări semnificative [25, p.262]. De aici deducem că actele ce formează infracțiunea de obicei, în mod individual, nu au relevanță la calificare. Acestea obțin importanță calificativă doar atunci când sunt cumulate. Prin urmare, săvârșirea unei singure acțiuni nu poate fi catalogată drept infracțiune și, în consecință, nu poate fi calificată potrivit normei de incriminare; or, pentru infracțiunea de obicei este ineluctabilă prezența mai multor acțiuni de același gen din care să rezulte obișnuința, îndeletnicirea. Iar dintr-o singură acțiune nu poate fi desprinsă o astfel de obișnuință. În contrast, în cazul infracțiunii unice prelungite, orice episod infracțional poate constitui în sine o infracțiune.

Astfel, dacă în situația infracțiunii prelungite fiecare acțiune sau inacțiune, luată în parte, realizează conținutul aceleiași infracțiuni, la infracțiunea de obicei acestea nu au semnificație juridico-penală, decât atunci când sunt însumate și când pun în evidență obișnuința sau îndeletnicirea [17, p.14-15].

La fel, pentru infracțiunea prelungită este caracteristică prezența unității intenției infracționale față de acțiunile comise. În cazul infracțiunii de obicei, însă, acest lucru nu este obligatoriu.

În rezultatul studiului efectuat formulăm următoarele **concluzii generale**:

1. În ipoteza unor acțiuni/inacțiuni infracționale identice, în prezența unei intenții unice față de respectivele acțiuni/inacțiuni, indiferent de numărul acestora, cele comise trebuie calificate potrivit regulilor infracțiunii unice prelungite, în timp ce în prezența concursului de intenții față de acestea, cele comise trebuie calificate potrivit regulilor concursului de infracțiuni.

2. Nu în toate cazurile săvârșirii unor infracțiuni identice sau omogene vom fi în prezența infracțiunii unice cu acțiuni repetate, ci doar în cazurile în care norma incriminătoare prevede în calitate de semn circumstanțial agravant săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a mai săvârșit o astfel de infracțiune (repetarea infracțiunii ca circumstanță agravantă).

3. Pentru infracțiunea unică cu acțiuni repetate, ca și în cazul concursului real dintre infracțiuni identice, este caracteristică că făptuitorului îi lipsește intenția unică în raport cu toate acțiunile/inacțiunile infracționale comise. Lipsește unitatea rezoluției infracționale. După săvârșirea uneia dintre acțiunile/inacțiunile infracționale, făptuitorului îi apare o nouă intenție, care se materializează prin săvârșirea noii acțiuni/inacțiuni.

4. În cazul infracțiunii unice cu acțiuni repetate, comiterea reiterată a acțiunii/inacțiunii infracționale, deși se califică potrivit unei singure norme, totuși are drept efect agravarea răspunderii penale. În același timp, în cazul infracțiunii unice prelungite, săvârșirea repetată a acțiunii/inacțiunii infracționale nu are un asemenea efect.

5. Infracțiunea unică prelungită se caracterizează prin prezența mai multor acțiuni/inacțiuni, dar identice, pe când în cazul infracțiunilor cu acțiuni alternative, acțiunile/inacțiunile, pe de o parte, nu sunt identice, iar, pe de altă parte, sunt prevăzute expres în calitate de acțiuni alternative.

6. În cazul infracțiunilor unice cu acțiuni/inacțiuni alternative, infracțiunea se consideră consumată din momentul săvârșirii primei acțiuni/inacțiuni prejudiciabile, neavând relevanță la calificare dacă făptuitorul a comis mai multe acțiuni/inacțiuni infracționale. Acest fapt poate conta doar în planul individualizării pedepsei penale. Însă, infracțiunea unică prelungită se consumă din momentul săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni infracționale.

7. Caracteristic infracțiunii continue cu acțiuni succesive, de altfel ca și în cazul infracțiunii continue permanente, este faptul că aceasta, în mod normal, nu poate fi comisă altfel decât continuu, ceea ce nu este specific și pentru infracțiunea prelungită.

8. Acțiunile infracționale ce formează infracțiunea prelungită, luate izolat, pot fi calificate de sine stătător, în timp ce acțiunile ce formează infracțiunea de obicei, luate izolat, nu au relevanță la calificare.

Referințe:

1. Codul penal al României în redacția din 2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr.510.
2. STOIAN, A.IU. *Infracțiunea continuată (prelungită) ca formă a unității legale de infracțiune*: Autoreferatul tezei de doctor în drept. Chișinău, 2012.
3. BERLIBA, V., COJOCARU, R. Controverse referitoare la interpretarea și incriminarea infracțiunii unice prelungite. În: *Avocatul poporului*, 2004, nr.12.
4. BOROI, A. *Drept penal. Partea Generală*. Ed. a III-a. București: ALL Beck, 2001.
5. BULAI, C. *Manual de drept penal. Partea Generală*. București: ALL, 1997.
6. ЧЕРНЕНКО, Т.Г. Квалификация реальной совокупности преступлений. В: *Вестник Томского государственного университета*, с.146. <http://journals.tsu.ru/uploads/import/870/files/357-143.pdf> (Accesat: 10.11.2014)
7. КОРНЕЕВА, А.В. *Теоретические основы квалификации преступлений*: Учебное пособие. Москва: Проспект, 2008.
8. TIMOFEI, C. *Răspunderea penală pentru traficul de influență*. Chișinău: CEP USM, 2012.
9. Decizia Curții Supreme de Justiție din 21 ianuarie 2015. Dosarul nr.1ra-53/2015 <http://www.csj.md> (Accesat: 13.10.2016)
10. Decizia Curții Supreme de Justiție din 18 martie 2015. Dosarul nr.1ra-332/2015 <http://www.csj.md> (Accesat: 13.10.2016)
11. STATI, V. Observații critice referitoare la modificările și completările operate la 22.12.2004 în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”, nr.23 din 28.06.2004. În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr.2.
12. MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracțiuni. Partea I. În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr.1.
13. Decizia Curții Supreme de Justiție din 22 aprilie 2015. Dosarul nr.1ra-489/2015 <http://www.csj.md> (Accesat: 13.10.2016)
14. STOIAN, A.IU. Infracțiunea continuată (prelungită) și infracțiunea repetată în legislația penală a Republicii Moldova. În: *Legea și Viața*, 2012, nr.10.
15. GRAMA, M., BOTNARU, S., ȘAVGA, A. și al. *Drept penal. Partea Generală*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2012.
16. MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracțiuni. Partea II. În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr.2.
17. BUTIUC, C. *Infracțiunea complexă*. București: ALL Beck, 1999.
18. STOIAN, A.IU. *Reflections on the legal concept of criminal unit. Special focus on the types of criminal legal unit*, p.92. <http://www.upm.ro/gidni/GIDNI-01/Law/Law%2001%2012.pdf> (Accesat: 13.10.2016)
19. Încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 29 ianuarie 2015. Dosarul nr.1cc-2/2015 <http://csj.md> (Accesat: 13.10.2016)
20. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
21. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011.
22. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție”, nr.11 din 22.12.2014 http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=195 (Accesat: 13.10.2016)
23. STOIAN, A.IU. Infracțiunea continuată (prelungită) și infracțiunea continuă succesivă în dreptul penal. În: *Legea și Viața*, 2012, nr.10.
24. SIMA, C. Distincția dintre infracțiunea continuă succesivă și infracțiunea continuată. În: *Dreptul*, 2011, nr.9.
25. GIURGIU, N. *Legea penală și infracțiunea (doctrină, legislație, practică judiciară)*. Iași: Gama, 1996.

Prezentat la 27.10.2016